

Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

De aanpak van sociale fraude, arbeidsuitbuiting en mensenhandel
Colloquium BLUS & FOD justitie | Brussel | 19 december 2013

Prof. Dr. Gert Vermeulen

t. +32 9 264 69 43

f. +32 9 264 84 94

Gert.Vermeulen@UGent.be

Structuur

19 december 2013 | BLUS - FOD Justitie | Brussel | Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

inleiding

strafrecht

- strafbaarstelling bewust gebruik slachtofferarbeid
- strafbare deelneming | EU-minimumconcept

zelfregulering

- autonoom
- overheidsgestuurd

conclusie

research

publications

consultancy

conferences

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Prof. Dr. Gert Vermeulen
+32 9 264 69 43
Gert.Vermeulen@UGent.be

Inleiding

19 december 2013 | BLUS - FOD Justitie | Brussel | Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

onderscheid

- ‘gewone’ overtreding/fraude sociaalrechtelijke standaarden
 - (sociaal (straf)recht)
- ‘ernstige’ arbeidsuitbuiting & mensenhandel
 - (regulier) strafrecht
- ‘verboden’ vs ‘nog meer verboden’?
 - niet ongebruikelijk (bv. IAO-verdrag 182 ...)

EU mensenhandelstrategie 2012-16

- focus op vraagzijde, responsabilisering van de privésector

bekende cases: Apple, Rana Plaza, ...

kernvraag: wat bij kennis in hoofde van ‘gebruiker’ van mensenhandel en/of arbeidsuitbuiting in de bedrijfsketen?

focus op criminalisering en/of zelfregulering

research

publications

consultancy

conferences

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Prof. Dr. Gert Vermeulen
+32 9 264 69 43
Gert.Vermeulen@UGent.be

Strafbaarstelling bewust gebruik slachtofferarbeid

19 december 2013 | BLUS - FOD Justitie | Brussel | Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

sociaalrechtelijke sancties vs. strafrechtelijke sancties?

Europese mensenhandel-regelgeving (RvE & EU)

- suggestie introductie nieuw misdrijf in nationaal strafrecht
- “wetens en willens gebruik maken van de diensten geleverd door een slachtoffer van mensenhandel”
 - niet enkele seksuele sfeer (client)
 - ook economische sfeer (niet consument)

uitdagingen

- grijze zone vrijwillige vs. gedwongen arbeid
- bewijs “wetens en willens”-karakter

research

publications

consultancy

conferences

Institute for
International Research on Criminal Policy
Ghent University

www.ircp.org

Prof. Dr. Gert Vermeulen
+32 9 264 69 43
Gert.Vermeulen@UGent.be

Strafbare deelneming | België

19 december 2013 | BLUS - FOD Justitie | Brussel | Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

Carestel-zaak

mededaderschap art. 66 Sw.

- “wetens en willens”-aspect?
- “kennen van een risico en dat risico aanvaarden”

evaluatie: even effectief als aparte strafbaarstelling bewust gebruik

Strafbare deelneming | EU-minimumconcept?

19 december 2013 | BLUS - FOD Justitie | Brussel | Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

deelneming: verschillende concepten en betekenissen in de EU

- tendens: verschuiving richting normatief deelnemingsconcept
- “theory of social conduct”

bestaande EU-regels over deelneming: bv. Mensenhandelrichtlijn 2011

EU-minimumharmonisering deelneming?

- EU-bevoegdheid? Subsidiariteit?
 - voor alle misdrijven een brug te ver
 - zeker mogelijk voor kernmisdrijven, zoals bv. mensenhandel
- niet zonder grenzen
 - schade, opzettelijk gedrag, voorzienbaarheid, zorgvuldigheid
 - verkieslijk boven nieuwe strafbaarstelling gebruik slachtofferarbeid
 - nieuwe strafbaarstelling niet bruikbaar voor bv. arbeidsuitbuiting
 - generiek minimumconcept voor EU-kernmisdrijven veel nuttiger

Zelfregulering | autonoom

19 december 2013 | BLUS - FOD Justitie | Brussel | Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

vrijheid qua vorm en partijen

corporate social responsibility, social compliance, due diligence ...

tal van relevante initiatieven: FLA, Clean Clothes initiative ...

uitdagingen

- legitimiteit
- capaciteit/middelen
- transparantie, onafhankelijkheid, controle en handhaving
- kleinere bedrijven (reputatieschade minder bedreigend?)
- misbruik

goed voorbeeld: ISO-standaarden

Zelfregulering | overheidsgestuurd

19 december 2013 | BLUS - FOD Justitie | Brussel | Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

verplichte zelfregulering (Braitwaithe, 1982)

- focus van overheidsinstanties op overtreders
- strafbaarstelling niet-melding door *compliance officers*

tal van voorbeelden

- VN, IAO-verdrag 94, OESO-richtlijn multinationalaal ondernemen ...
- EU: Detacheringsrichtlijn '96, Sanctierichtlijn '09, Aanbestedingsrichtlijn, ...
- nationale voorbeelden: Finnish Liability Act ...

mogelijke wisselwerking met en tool voor strafrechtelijke aansprakelijkheid van rechtspersonen voor arbeidsuitbuiting in de bedrijfsketen

Wisselwerking zelfregulering & bestraffing

19 december 2013 | BLUS - FOD Justitie | Brussel | Zorgvuldigheid als kern van een EU-beleid ter voorkoming en bestrijding van arbeidsuitbuiting en mensenhandel in de bedrijfsketen?

bestrijding via preventie & bestraffing, via zorgvuldigheidsnotie
zorgvuldigheid als baken op het stuk van zelfregulering

- ethisch ondernemen
- tegemoetkomen aan consumentendruk
- vermijden van strafbaarheid als deelnemer

zorgvuldigheid als criterium ter operationalisering van het
‘wetens-willens’-aspect van een nieuw EU-
deelnemingsconcept

- stap 1: bewijs ernstige arbeidsuitbuiting in bedrijfsketen
- stap 2: bewijs ‘(potentiële) kennis’ daarover in hoofde van de ‘gebruiker van arbeid(sdiensten)

www.ircp.org

Contact

Prof. Dr. Gert Vermeulen

t. +32 9 264 69 43

f. +32 9 264 84 94

Gert.Vermeulen@UGent.be

 <http://www.linkedin.com/pub/gert-vermeulen/68/0/42b>

IRCP

Ghent University

Universiteitstraat 4

B – 9000 Ghent